

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Julija Stepanavičienė **RG-50.473*0132**

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Laba diena.

Julija Stepanavičienė: Laba diena.

Alicija Žukauskaitė: Pirmiausia noriu padėkoti, kad jūs sutikote su mumis pasikalbėti. Gal galėtumėte prisistatyti, koks jūsų vardas, pavardė?

Julija Stepanavičienė: Julija Stepanavičienė.

Alicija Žukauskaitė: Kur jūs esate gimusi?

Julija Stepanavičienė: Aš gimusi Vilkaviškio rajone, Kybartų seniūnija, anksčiau buvo Kybartų valsčius, Keturkaimio kaime.

Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais?

Julija Stepanavičienė: 1935 metais sausio 3-čią.

Alicija Žukauskaitė: Ar tas Keturkaimio kaimas yra toli nuo tos vietos, kur mes dabar esam?

Julija Stepanavičienė: Kur dabar mes esam? Penki, šeši kilometrai.

Alicija Žukauskaitė: Mes esam visiškai šalia Kudirkos Naumiesčio.

Julija Stepanavičienė: Taip.

Alicija Žukauskaitė: Tai sakykit, nors jūs priklausėt Kybartams, bet jums Kudirkos Naumištis buvo arčiau?

Julija Stepanavičienė: Arčiau.

Alicija Žukauskaitė: Tai kai reikėjo eiti į mokslus, jūs ėjot į Kudirkos Naumištį?

Julija Stepanavičienė: Į Kudirkos Naumištį. Pradinę tai kaime ėjau, o į vidurinę jau ėjau į Kudirkos Naumištį.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar Kudirkos Naumiestyje prieš karą buvo daug žydų?

Julija Stepanavičienė: Labai daug, labai daug buvo žydų. Aš prisimenu. Dar aš nelabai didelė buvau, ėjau septintus, aštuntus metus tikriausiai, tai buvo labai daug žydų. Dar ir dabar yra tų stubelių (namelių), kur žydai gyveno. Yra daug panaikinta, pastatyti nauji namai, bet yra, kurie buvo.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar jūs matėt, kas atsitiko su tais žydais, kai prasidėjo karas?

Julija Stepanavičienė: Aš jau į mokyklą ėjau. Parėjau iš mokyklos, buvo apie pirmą valandą, dieną, nežinau, gal vėliau, sutikau tokį seną žmogų, na, ne seną, o tokį pagyvenusį vyriškį, sako, vaikelį, neik per mišką, žydus šaudo. Šitaip man. Tai aš išsigandau. Mano namai buvo šiapus miško, kur mes gyvenam. Ir aš tik parėjau į namus, iš paskos važiavo tokia pastotė (vežimas) ir vežė žydus.

Alicija Žukauskaitė: Pastotė – tai yra vežimas?

Julija Stepanavičienė: Vežimas. Ten buvo keli vežimai, nežinau, kokie penki, šeši vežimai, pilni žydų. Kitus varė pėsčius. Vaikus ir senukus vežimuose vežė, o pėsti ėjo iš paskos.

Alicija Žukauskaitė: Kas ėjo iš paskos?

Julija Stepanavičienė: Žydai.

Julija Stepanavičienė: Vyrai?

Julija Stepanavičienė: Ne, daugiausia moterys. Ėjo tokių pagyvenusių žydų, bet daugiausia moterys, vaikai, moterys. Žydus anksčiau sušaudė čia, netoli Naumiesčio, vyrus, kaip sakoma.

Alicija Žukauskaitė: Tie vežimai, ta minia, jie jus pasivijo kažkaip?

Julija Stepanavičienė: Man iš paskos važiavo, iš paskos važiavo. Aš parėjau, o jie kokį pusę kilometro iš paskos važiavo, kai parėjau iš mokyklos.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: O tas vyras, kurį sutikot, kuris sakė, neik, žydus šaudo, ar jūs girdėjot šūvius?

Julija Stepanavičienė: Girdėjau šūvius. Dar iš pradžių negirdėjau, paskui girdėjau, ir jis pasakė, tik neik, vaikeli, per mišką.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs šūvius išgirdot po to, kai jis pasakė?

Julija Stepanavičienė: Po to, po to. Kai jis pasakė, aš išgirdau šūvius, ir paskui iš paskos atvarė kitą partiją.

Alicija Žukauskaitė: Kai jūs pamatėt tą partiją, kaip jie atrodė?

Julija Stepanavičienė: Jau jie suprato tada. Buvo tėtės mano pažyстамų žydu, tai jie atsisveikino, Juozuk, sudie, sako, jau mus veža, jau mes važiuojam mirt, sako. Jie pravažiavo pro mus, jau aš tada mačiau kartu su tėte, kaip buvo. Tą kartą vežė javus, miežius ar ką. Tai jie pritrūko šovinių, dar iškinkė mūsų arklį ir raiti jojo į miestelį atsivežt šovinių. Paskui sugražino tą arklį, bet atsivežė dar šovinių, dar jiems pritrūko.

Alicija Žukauskaitė: Tai jie pareikalavo jūsų arklio?

Julija Stepanavičienė: Iškinkė iš vežimo, tiesiog raitas nujojo vienas.

Alicija Žukauskaitė: Tai čia buvo po to, kai praėjo?

Julija Stepanavičienė: Po to, kai praėjo tie žydai į tą miškelį.

Alicija Žukauskaitė: O iš kur jūs žinot, kad jie būtent šovinių išjojo?

Julija Stepanavičienė: Jie sakė, kai iškinkė tą arklį.

Alicija Žukauskaitė: O tas, kuris kalbėjo, kokia kalba sakė?

Julija Stepanavičienė: Lietuviškai. Lietuviškai. Ten vokiečiai tiktai buvo, žinokit, ėjo gal kokie šeši iš viso, penki, gal šeši vokiečių vyrai, kareiviai, o daugiausia tokiom rudom uniformom užsivilkę, bet kas jie, aš nežinau. Tąsyk dar šilta buvo, tie kareiviai pasiraitoję rankoves, su automatais, o šitie neturėjo, jie ėjo taip. Vokiečiai turėjo automatus, o lietuviai neturėjo. Gal paskui davė, bet aš jau nemačiau. Kai juos šaudė, nuo mūsų kokie du šimtai metrų, nuo mūsų namų.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, tarp tų lydinčių koloną ar buvo civiliai apsirengusių?

Julija Stepanavičienė: Buvo. Buvo keli vyrai civiliai, buvo vokiečių. Kai šaudė, matyt, kiti šaudė, o šitie tik padėjo, kad nepabėgtų, lydėjo.

Alicija Žukauskaitė: Ar tie civiliai turėjo kokius nors ženklus specialius?

Julija Stepanavičienė: O, žinokit, aš jau nė neprisimenu. Man taip baisu buvo...

Alicija Žukauskaitė: Kai jie praėjo, po kurio laiko jūs išgirdot šūvius?

Julija Stepanavičienė: Nu, nežinau, kokį gal dvidešimt minučių, paskui vėl pakartotinai šaudė, ar ten pusvalandis praėjo, ar kiek, tai nežinau. Tik girdėjom, kad šaudo. Aš paskui įsilindau į klėtį, pasikavojau (pasislėpiau) visai. (Atsidūsta).

Alicija Žukauskaitė: Kiek laiko truko tas šaudymas?

Julija Stepanavičienė: Tas šaudymas... Jie paskui kokią ketvirtą valandą grįžo. Grįžo su tais visais daiktais, kuriuos pasiėmė buvo, buvo padvadose (vežimuose) buvo sukrauti, ten tokių žydu pundų, ir jie visi buvo išgėrę, dainuodami važiavo atgal į miestą. Tai buvo, ką aš žinau, kokia ketvirta valanda po pietų. Taip, apie tokį laiką grįžo visi į Naumiestį.

Alicija Žukauskaitė: Jūs ten matėt vokiečius grįžtančius?

Julija Stepanavičienė: Buvo vokiečių, buvo su tom rudom uniformom tokių apsirengusių.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie sėdėjo tuose vežimuose?

Julija Stepanavičienė: Kiti sėdėjo, kiti ėjo, ten visokių buvo. Tie kareiviai kiti (kai kurie) su motociklais ten buvo, vokiečiai, o šitie, aš nežinau, ar šaudė, automatų jie neturėjo pas save. Bet sakė, kad jie šaudė.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Sakė, kam sakė?

Julija Stepanavičienė: Man atrodo, kiti vyrai dar buvo miške, matė, tai paskui kalbų visokių buvo. Tai tiek ir matėm, kai pro mus pravažiavo. Sakau, pro mūsų namų koks dvidešimt metrų tas keliukas. Tą pirmą koloną tai aš nemačiau, ba aš mokykloj buvau, bet kai antrą sykį atvežė, - jie per du sykius atvežė, tai jau pati mačiau.

Alicija Žukauskaitė: O pirmoj kolonoj kokie žmonės buvo, ką žmonės sakė?

Julija Stepanavičienė: Buvo vokiečių kareivių, buvo lietuvių...

Alicija Žukauskaitė: Ne, ne, aš ne tą norėjau paklausti. Kai pirmas šaudymas buvo, kai jūs buvote mokykloje, ką ten šaudė per tą pirmą šaudymą?

Julija Stepanavičienė: Žydus šaudė, vaikus, moteris, senokus. Man kai tas žmogus pasakė, aš jo nepažinojau, tai aš girdėjau šūvius dar paskui po to. Tai jau juos šaudė, sušaudė, o paskui atvažiavo antrąkart, ir tuos šaudė, buvo girdėt, kaip šaudė. Sakau, gal kokie du šimtai metrų nuo mūsų.

Alicija Žukauskaitė: Tie žydai, kurie atsisveikino su jūsų tėvu, iš kokio miesto jie buvo?

Julija Stepanavičienė: Iš Naumiesčio, iš Kudirkos Naumiesčio. Jie parduotuvę turėjo, tokia Bijomkienė, va, buvo, tai jau tą ir aš pažinojau. Žinau, tėtis kai veždavosi, tai mes užeidavom tenai. Nežinau kitų pavardžių.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs tą Bijomkienę matėt toje kolonoje?

Julija Stepanavičienė: Mačiau, mačiau... Užtat kad sakau, kai mes važiuodavom į miestą, tai jie... Turėjo parduotuvę, tokias parduotuvėles, tai tą pažinojau.

Alicija Žukauskaitė: Na, gerai, kai jie su tais vežimais, su tais daiktais grįžo iš miško, tie, kurie šaudė, kur jie toliau nuvažiavo?

Julija Stepanavičienė: Į Kudirkos Naumiestį, grįžo. Čia iš Kudirkos Naumiesčio buvo, buvo, sakė, vyrų iš kitur, o kas ten? Sakė, lyg šiauliai kokie, lyg ne šiauliai, nežinau, taip šnekėjo vyrai, kai susirinkdavo.

Alicija Žukauskaitė: Šauliai.

Julija Stepanavičienė: Na, je, šiauliai ar šauliai, kaip juos vadino, aš nežinau.

Alicija Žukauskaitė: O kas toliau atsitiko su tais žydų daiktais?

Julija Stepanavičienė: Juos parsivežė į Naumiestį ir paskui šitie išsidalino, tie, katrie buvo, katrie šaudė. Paėmė tuos daiktus, kiek ten pinigų turėjo, liepė (žydams) pasiimt, tai, matyt, jie ir susirinko, žinot, ten tie visi, katrie buvo toj kompanijoj.

Alicija Žukauskaitė: Ar jums pačiai teko matyti, kad kas nors imtų daiktus iš žydų namų?

Julija Stepanavičienė: Ne, ne, tąsyk aš į miestus nelabai. Žydai buvo mieste, o aš į mokyklą ėjau kaime, tai aš jau nemačiau nieko.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, be tos dienos, kai jūs girdėjote tą didelį šaudymą, ar buvo dar kokių nors atvejų, kad vežtų žydus į tą mišką?

Julija Stepanavičienė: Ne, tąsyk pirmą sykį. Dar buvo viena diena anksčiau, bet nemačiau, niekas nekalbėjo, niekas nieko nesakė.

Alicija Žukauskaitė: O po to nieko nebuvo?

Julija Stepanavičienė: O po to, žinot, juos sušaudė ir tik biškį užkasė. Mano močiutė baisiai mėgdavo grybaut, uogaut, tai ji nuėjo iki to (tos vietos), tai sakė, baisu. Tai ji paskui ėjo į Naumiestį pas tuos visus viršininkus, sakė, jeigu sušaudėt žmones, tai sutvarkykit, užkaskit, nes pas mus buvo ant kiemo net kvapas, kai papūsdavo iš ten vėjas, tai jau baisu buvo. Tai paskui atvažiavo jie, sutvarkė tuos kapus. O taip tai visi bijojo, o močiutė, kaip seniausia, tai ta nesibijojo. Sakė, sušaudėt, tai ir sutvarkykit, kad nebūtų kokių užkrėtimų čia.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar tarp tų, kurie vaikščiojo su baltais raiščiais, ar buvo žmonių, kurie jums buvo pažystami?

Julija Stepanavičienė: Na, ne, žinokit, nepažinojau nė vieno. Ką, aš čia tokia mergaitė buvau. Mažu (gal) kas ir pažinojo, niekas nieko nesakė. Tai tikriausiai iš toliau, ne iš pačio miesto, iš toliau atvaryti tie žmonės.

Alicija Žukauskaitė: Ar jums pačiai yra tekę nueiti prie tos vietos, kur šaudė?

Julija Stepanavičienė: Taip, taip. Buvau nuėjus su močiute. Močiutė kai grybaudavo, tai mes ir buvom nuėję. Nieko, ten buvo užkasta gražiausiai, ir viskas. Tiktai po karo juos iškasė, ieškojo ko ar ką, nežinau, o taip tai nieko.

Alicija Žukauskaitė: Tada, kai jūs su močiute buvote nuėjusi, ką jūs matėt konkrečiai?

Julija Stepanavičienė: Nu, nežinau, aš dar močiutės paklausiau, močiute, kodėl tų medžių kamienai balti? Sako, čia turbūt daužė tuos vaikus ar ką darė. Pabalę, tiesiog balti, taip niekur nėra kitur, tik čia. Tai močiutė sako, čia turbūt vyko kažkas negerai. Tai va tiek ji man ir pasakė, daugiau nieko.

Alicija Žukauskaitė: Kokio didumo buvo ta duobė maždaug?

Julija Stepanavičienė: Dvi duobės buvo. Viena... ką aš žinau, didelė, o kita nedidelė. Kur nedidelė, tai sakė, kad vaikus (sumetė), o kur didelė, tai moterys ir seneliai buvo. Vyrų, tikriausiai, labai mažai buvo, vyrų žydų, juos anksčiau sušaudė. O čia tik moterys ir vaikai buvo.

Alicija Žukauskaitė: Kiek laiko maždaug buvo praėję po šaudymų, kai jūs ten buvot?

Julija Stepanavičienė: Tai jau buvo praėję, aš nežinau... Nežinau visai, ar mes tais metais buvom, net neprisimenu, man atrodo, kad aš kitais metais buvau nuėjus, ten jau buvo žolė užžėlus. Tais pirmais metais tai tik eidami pro šalį pažiūrėjom su močiute. Tai tik tiek man pasakė, ir mes nuėjom. Paskui mes nueidavom, aplinkui būdavo ir grybų, ir uogų, nepertoliausiai. Eidavom, avietynai ten buvo. Ant tokio kalniuko juos sušaudė.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar jūs žinot, kas kasė šitas duobes?

Julija Stepanavičienė: Va šito tai nežinau. Gal tie, gal jie patys? Kas kasė, tai tikrai nežinau. Ir niekas neįtarė, juos labai greitai (?). Iš ryto iškasė, o po pietų jau šaudė. Iš vakaro močiutė ten buvo, nieko ten nebuvo, niekas nežinojo. Ji beveik kasdien eidavo į tą miškelį.

Alicija Žukauskaitė: Kai jūs mokėtės Kudirkos Naumiestyje, ar jūs matėt, kad žydai gyveno savo namuose, ar jie buvo suvaryti kur nors?

Julija Stepanavičienė: Ne, jau aš kai mokiausi, mokiausi po karo, jau nebuvo žydų.

Alicija Žukauskaitė: Taip, aš suprantu, bet tada, tą karo metą, tą rudenį, ar jūs matydavot žydus Kudirkos Naumiestyje?

Julija Stepanavičienė: Ne, nemačiau aš jų. Prieš tą šaudymą tai buvo, taip, ale po šaudymo tai jau ne.

Alicija Žukauskaitė: Tai prieš šaudymą jie galėjo laisvai vaikščioti?

Julija Stepanavičienė: Laisvai, laisvai. Jie turėjo parduotuvėles, viską, viską, jų niekas nevaržė.

Alicija Žukauskaitė: Tai nuo karo pradžios iki sušaudymo jie galėjo laisvai vaikščioti?

Julija Stepanavičienė: Laisvai, laisvai jie buvo, laisvai. Niekas jų nevaržė. Paskui, kai sušaudė, tai jau nieko nebuvo.

Alicija Žukauskaitė: Kada jūs girdėjote tuos šūvius, ar jūs girdėjote kokių nors kitų garsų be šūvių?

Julija Stepanavičienė: Ne. Tik kai tas senukas man sakė, po to girdėjau šūvius, paskui, kai atvarė tuos, vėl buvo šūviai girdėti.

Alicija Žukauskaitė: Bet kokius nors balsus?

Julija Stepanavičienė: Negirdėjau, nebuvo girdėt, tikrai nebuvo girdėt.

Alicija Žukauskaitė: Gal prisimenate dar ką nors?

Julija Stepanavičienė: Nežinau, daugiau nieko neprisimenu, daugiau nieko neprisimenu.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.